

LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIES VERTINIMO KRITERIJAI

I. Literatūrinio rašinio turinio vertinimas (20 taškų)

L	T	Temos supratimas
III	7	Tema supраста. Visas tekstas rodo išskirtinius gebėjimus analizuoti, vertinti ir apibendrinti ¹ . Atskleidžiamas literatūrinis (kultūrinis) išprusimas ² . Motyvuotai išskirti ir išnagrinėti temos aspektai , atskleidžiamos jų sasajos ¹ .
II	6	Tema supраста. Motyvuotai išskirti ir išnagrinėti temos aspektai , atskleidžiamos jų sasajos .
	5	
	4	Tema supраста. Motyvuotai išskirti temos aspektai , bet ne visi išnagrinėti.
I	3	Tema supраста iš dalies (per siaurai / per plačiai / ne visi aspektai motyvuotai išskirti ir išnagrinėti).
	2	
	1	Tema menkai supраста (tik teksto fragmentai susiję su tema).
–	0	Žr. pastabą.

T	Teksto gilioji struktūra
3	Tema plėtojama kryptingai. Pagrindinė mintis aiškiai suformuluota. Įžanga motyvuota. Dalinės ir baigiamosios išvados pagrįstos.
2	Tema plėtojama kryptingai. Pagrindinė mintis aiški. Įžanga turi trūkumų / dalinės / baigiamosios išvados iš dalies pagrįstos.
1	Temos plėtotei trūksta kryptingumo. Pagrindinė mintis aiški. Įžanga ir išvados turi trūkumų / įžanga / dalinės / baigiamosios išvados netinkamos.
0	Pagrindinė mintis neaiški. Įžanga ir išvados netinkamos.

L	T	Kūrinių analizė, interpretavimas ²
III	7	Privalomo ir kito (-ų) autoriaus (-ių) kūrinys (-iai) pasirinkti tinkamai. Kūrinių interpretacija išsami, pagrįsta ne tik turinio analize, bet ir dėmesiu raiškai.
II	6	Kūriniai pasirinkti tinkamai. Kūrinių interpretacija išsami, pagrįsta analize arba ne daugiau kaip 1 interpretavimo trūkumas / fakto klaida, nenaikinantys interpretacijos pagrįstumo.
	5	
	4	Kūriniai pasirinkti tinkamai. Kūrinių interpretacija pagrįsta, bet nepakankamai remiamasi kūrinio analize arba ne daugiau kaip 3 interpretavimo trūkumai / fakto klaidos.
I	3	Pasirinkta tik vieno autoriaus kūrinys (-iai) / ne visi kūriniai pasirinkti tinkamai. Kūrinių interpretacija paviršutiniška , bet yra analizės elementų arba ne daugiau kaip 4 interpretavimo trūkumai / fakto klaidos.
	2	
	1	Pasirinkta tik vieno autoriaus kūrinys (-iai) / netinkamai pasirinkta kūrinys (-iai). Bandoma interpretuoti kūrinius, bet didžiojoje teksto dalyje atpasakojamas siužetas arba ne daugiau kaip 6 interpretavimo trūkumai / fakto klaidos.
–	0	Kūriniai neinterpretuojami , tik atpasakojamas siužetas / iškraipomas kūrinio (-ių) turinys. (7 ir daugiau interpretavimo trūkumų / fakto klaidų.)

T	Rėmimasis kontekstu
3	Tikslingai ir tinkamai remiamasi kūrinių kontekstu ³ .
2	Ne visai tikslingai ir tinkamai remiamasi kūrinių kontekstu. (Ne daugiau kaip 1 fakto klaida.)
1	Bandoma remtis kūrinių / kūrinio kontekstu. / Kontekstas tik paminėtas. (Ne daugiau kaip 2 fakto klaidos.)
0	Kontekstu remiamasi netinkamai / nesiremiamai . (3 ir daugiau fakto klaidų.)

PASTABA. Visas rašinys nevertinamas, jei užduotis neatlikta / parašyta mažiau negu pusė reikalaujamos apimties / parašytas rašinys ne ta tema / neanalizuojamas nė vienas iš nurodytų autorių.

¹ Kūriniai siejami teminiu / probleminiu / idėjų / įvaizdžių / motyvų / meniniu ar kitais aspektais.

² Literatūros teorijos sąvokų vartojimas būtinas teksto analizei ir interpretacijai. Netinkamas jų vartojimas laikomas fakto klaidomis.

³ Kontekstas – kultūrinis / istorinis / biografinis.

I. Samprotavimo rašinio turinio vertinimas (20 taškų)

L	T	Temos, problemos supratimas
III	7	Tema, problema suprastos. Visas tekstas rodo išskirtinius gebėjimus analizuoti, vertinti ir apibendrinti ¹¹ . Atskleidžiamas kultūrinis (literatūrinis) išprusimas ¹² . Motyvuotai išskirti ir išnagrinėti aspektai , atskleidžiamos jų sąsajos .
II	6	Tema, problema suprastos. Motyvuotai išskirti ir išnagrinėti aspektai , atskleidžiamos jų sąsajos .
	5	
	4	Tema, problema suprastos. Motyvuotai išskirti aspektai , bet ne visi išnagrinėti.
I	3	Tema ir / ar problema suprastos iš dalies (per siaurai / per plačiai / ne visi aspektai motyvuotai išskirti ir išnagrinėti).
	2	
	1	Tema menkai suprasta (tik teksto fragmentai susiję su tema).
–	0	Žr. pastabą.

L	T	Argumentavimas, pagrindimas
III	7	Argumentai tinkami¹, svarūs² ir įtaigūs³. Rašančiojo požiūris pagrįstas kultūrine ⁴ (literatūrine ⁵) patirtimi. Kur dera, polemizuojama. Išlaikomas tinkamas idėjų ir pagrindimo santykis.
II	6	Argumentai tinkami, svarūs. Rašančiojo požiūris pagrįstas kultūrine (literatūrine) patirtimi. Išlaikomas tinkamas idėjų ir pagrindimo santykis arba ne daugiau kaip 1 argumentavimo trūkumas / fakto klaida, nenaikinantys argumento svarumo.
	5	
	4	Argumentai tinkami, bet ne visi svarūs. Rašančiojo požiūris pagrįstas kultūrine (literatūrine) patirtimi. Išlaikomas tinkamas idėjų ir pagrindimo santykis arba ne daugiau kaip 3 argumentavimo trūkumai / fakto klaidos.
I	3	Ne visi argumentai tinkami ir svarūs. Rašančiojo požiūris iš dalies pagrįstas kultūrine (literatūrine) patirtimi arba ne daugiau kaip 4 argumentavimo trūkumai / fakto klaidos.
	2	
	1	Bandoma argumentuoti. Samprotavimas paviršutiniškas, dominuoja bendro pobūdžio aiškinimas arba ne daugiau kaip 6 argumentavimo trūkumai / fakto klaidos.
–	0	Argumentai netinkami / neargumentuojama arba 7 ir daugiau argumentavimo trūkumų / fakto klaidų.

T	Teksto gilioji struktūra
3	Tema, problema analizuojamos kryptingai. Pagrindinė mintis aiškiai atskleista. Įžanga motyvuota. Dalinės ir baigiamosios išvados pagrįstos.
2	Tema, problema analizuojamos kryptingai. Pagrindinė mintis aiški. Įžanga turi trūkumų / dalinės / baigiamosios išvados iš dalies pagrįstos.
1	Temos, problemos analizei trūksta kryptingumo. Pagrindinė mintis aiški. Įžanga ir išvados turi trūkumų / įžanga / dalinės / baigiamosios išvados netinkamos.
0	Pagrindinė mintis neaiški. Įžanga ir išvados netinkamos.

T	Rėmimasis privalomu autoriumi ⁶ ir jo kontekstu
3	Tikslingai ir tinkamai remiamasi vieno iš nurodytų autorių kūrinio (-iais) ir kultūriniu / istoriniu / biografiniu kontekstu .
2	Ne visai tikslingai ir tinkamai remiamasi vieno iš nurodytų autorių kūrinio (-iais) ir c kontekstu . / Tikslingai ir tinkamai remiamasi vieno iš nurodytų autorių kūrinio (-iais), tačiau kultūrinis / istorinis / biografinis kontekstas ne visai tinkamas. (Ne daugiau kaip 1 fakto klaida.)
1	Bandoma remtis vieno iš nurodytų autorių kūrinio (-iais), tačiau ne visai tinkamai, kultūrinis / istorinis / biografinis kontekstas tik paminėtas. / Tikslingai ir tinkamai remiamasi vieno iš nurodytų autorių kūrinio (-iais), tačiau kultūriniu / istoriniu / biografiniu kontekstu remiamasi netinkamai / nesiremiam.
0	Bandoma remtis vieno iš nurodytų autorių kūrinio (-iais), tačiau netinkamai įrodomo teiginio atžvilgiu. Kultūriniu / istoriniu / biografiniu kontekstu remiamasi netinkamai / nesiremiam.

PASTABA. Visas rašinys nevertinamas, jei užduotis neatlikta / parašyta mažiau negu pusė reikalaujamos apimties / parašytas rašinys ne ta tema / nesiremiam nė vienu iš nurodytų autorių.

¹ **Tinkamas** argumentas *pagrindžia tą teiginį, kuriam yra skirtas. Argumento tinkamumas – jo santykis su konkrečiu teiginiu (teiginys turi atitikti nagrinėjamą problemą – priešingu atveju jį pagrindžiantis argumentas negali būti įskaitytas).*

² **Svarus** argumentas – *tas, kuris skatina patikėti, paremia ar net verčia pritarti pagrindinei minčiai. Argumento svarumas – jo santykis su tema.*

³ **Įtaigus** argumentas – *darantis emocijų ir (ar) estetinį poveikį.*

⁴ **Kultūrinė patirtis** – *istorinė / biografinė / laikotarpio reiškinių / idėjų / meno ar kita.*

⁵ **Literatūrinė patirtis** – *kūrinio problematikos / idėjų / veikėjo charakterio ar kita.*

⁶**Rėmimasis privalomu autoriumi** vertinamas, jei, pagrindžiant samprotavimo rašinio temos teiginį, yra įvardytas autoriaus kūrinys ir remiamasi jo medžiaga(siužetu / veikėjais / menine raiška ir pan.).

II. Kalbos taisyklingumo vertinimas mokykloms lietuvių mokomąja kalba (18 taškų)

L	T	Gramatika ir leksika
III	4	0–1
II	3	2
I	2	3
	1	4–6
–	0	7–...

T	Rašyba
7	0–1
6	2
5	3
4	4–5
3	6–7
2	8–9
1	10–12
0	13–...

T	Skyryba
7	0–2
6	3
5	4
4	5–6
3	7–8
2	9–10
1	11–14
0	15–...

II. Kalbos taisyklingumo vertinimas mokykloms tautinių mažumų mokomąja kalba (18 taškų)

L	T	Gramatika ir leksika
III	4	0–2
II	3	3–5
I	2	6–9
	1	10–14
–	0	15–...

T	Rašyba
7	0–3
6	4–6
5	7–9
4	10–13
3	14–17
2	18–21
1	22–26
0	27–...

T	Skyryba
7	0–2
6	3–4
5	5–6
4	7–8
3	9–10
2	11–13
1	14–16
0	17–...

III. Teksto raiškos ir formaliojo vientisumo vertinimas (12 taškų)

L	T	Teksto raiška, stilius, logika	
		Lietuvių mokomąja kalba	Tautinių mažumų mokomąja kalba
III	9	Raiška atitinka rašymo situaciją ir žanrą. Tekstas stilistiškai vientisas. Rašoma aiškiai, tiksliai, sklandžiai, logiškai. Leksika tinkama. Minčių santykiams reikšti tinkamai ir tikslingai vartojamos įvairios sintaksinės struktūros. Yra 0–2 stiliaus, logikos trūkumas.	Raiška atitinka rašymo situaciją ir žanrą. Tekstas stilistiškai vientisas. Rašoma aiškiai, tiksliai, sklandžiai, logiškai. Leksika tinkama. Minčių santykiams reikšti tinkamai ir tikslingai vartojamos įvairios sintaksinės struktūros. Yra 0–3 stiliaus, logikos trūkumai.
	8	Yra 3 trūkumai.	Yra 4–5 trūkumai.
	7	Yra 4 trūkumai.	Yra 6–7 trūkumai.
II	6	Yra 5–6 trūkumai.	Yra 8–10 trūkumai.
	5	Yra 7–8 trūkumai.	Yra 11–13 trūkumų.
	4	Yra 9–10 trūkumų.	Yra 14–16 trūkumų.
I	3	Yra 11–12 trūkumų.	Yra 17–20 trūkumų.
	2	Yra 13–15 trūkumų.	Yra 21–25 trūkumai.
	1	Yra 16–20 trūkumų.	Yra 26–32 trūkumai.
–	0	Yra 21 ir daugiau trūkumų.	Yra 33 ir daugiau trūkumų.

T	Formalioji teksto struktūra
3	Teksto struktūros (įžangos, dėstymo dalių ir pabaigos) proporcijos tinkamos . Tekstas pagrįstai suskirstytas pastraipomis. Nėra nemotyvuotų minties šuolių. Nėra nereikalingų minties pasikartojimų.
2	Yra 1–2 trūkumai.
1	Yra 3–4 trūkumai.
0	Yra 5 ir daugiau trūkumų.

PAAIŠKINIMAI:

- Gramatikos ir žodyno klaidomis laikomi normų, nurodytų 5–12 klasių lietuvių kalbos vadovėliuose, „Dabartinės lietuvių kalbos žodyne“, pažeidimai.
- Gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos klaidos laikomos atskiromis klaidomis**, išskyrus šiuos atvejus:
 - kai taškai nerašomi ant **i / j**, laikoma viena klaida visame darbe, tačiau jei taškai nerašomi ant **ė**, – kiekviena klaida atskira;
 - nelietuviškų raidžių rašymas laikoma viena klaida visame darbe;
 - žodžių kėlimo klaidos laikomos viena klaida visame darbe.
- Viena klaida laikoma: a) ta pati žodyno klaida visame rašinyje; b) ta pati gramatikos klaida, pasikartojanti kelis kartus tame pačiame žodyje; c) dvejetainių linksnių, susietų vienu valdymu, vartojimo klaidos tame pačiame sakinyje (pvz.: *Lengva žmogui būti geru, sunkiau – teisingu.*). Kitos gramatikos (morfologijos, sintaksės) klaidos laikomos atskiromis.
- Ta pati žodžių rašybos klaida, pasikartojanti kelis kartus tame pačiame žodyje, laikoma viena klaida. **Galūnių rašybos klaidos laikomos atskiromis** (išskyrus tą pačią klaidą tame pačiame žodyje).
- Akies klaida laikoma atsitiktinė klaida, kuri darbe nesikartoja, t. y. kitur rašinyje žodis rašomas taisyklingai. Trys akies klaidos laikomos viena raštingumo klaida.
- To paties įterpinio neskyrimas, ta pati citatos skyrybos klaida laikoma viena skyrybos klaida.
- Sintaksinės konstrukcijos neišskyrimas arba skyrimas iš vienos pusės laikomas viena klaida.
- Viename sakinyje žymima ne daugiau kaip viena stiliaus ar logikos klaida.**
- Stiliaus, logikos klaidos laikomos atskiromis klaidomis, tačiau ta pati stilistinio žodyno klaida laikoma viena klaida.
- Kalbos taisyklingumo (gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos) ir stiliaus bei logikos klaidos žymimos paraštėje iki nulio ribos.

11. **Išskirtiniai gebėjimai analizuoti, vertinti, apibendrinti** – kūrėjų novatoriškumo / kūrybos tradicijos / tendencijų atskleidimas / gilesnės kūrinių analizės / originalios išvalgos lyginant ir vertinant kūrinius pasirinktu aspektu / netikėtų sąsajų su kitais kūriniais pateikimas ir pan.

12. **Literatūrinis (kultūrinis) išprusimas** – gilus kūrinio išmanymas / kontekstinių autorių pažinimas / platesnio apsiskaitymo pateikimas / ir pan.

Jeigu kandidatas parašė mažiau nei 500 žodžių, už kiekvienus 30 trūkstančių žodžių atimama po 1 tašką iš bendro įvertinimo.

Trūkstančių žodžių skaičius	Atimami taškai	Trūkstančių žodžių skaičius	Atimami taškai
11–40	1	131–160	5
41–70	2	161–190	6
71–100	3	191–220	7
101–130	4	221–250	8

Atsižvelgiant į visuomenės lūkesčius ir valstybės interesą, kad mokyklą baigę mokiniai būtų raštingi, raštingumo vertinimo normos kasmet bus griežtinamos.